

SAMLAREN

TIDSKRIFT

FÖR

SVENSK LITTERATURHISTORISK
FORSKNING

NY FÖLJD. ÅRGÅNG 23

1942

UPPSALA 1942

SVENSKA LITTERATURSÄLLSKAPET

UPPSALA 1942

ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.

42700

nämnda Thomas Lohrman d. y. var genom sin syster Vendela svåger med Olof Rudbeck d. ä. och hans broder var den berömde läkaren Gustaf Lohrman (adlad Lohreman), archiater och præses i Collegium Medicum¹ samt god vän med Hiärne. Alla omständigheter peka ju, som synes, rakt på den Hiärneska umgängeskretsen.

Thomas Lohrman var först gift med en Margaretha Agrivillia, död 1702 eller 1703 samt därefter, vilket leder oss till frågans lösning, med Margaretha Scheffer, dotter till den berömde Johannes Schefferus.² Hon dog 1716, alltså inom fyra år efter konsultationen den ovan nämnda nyårsaftonen.³

Urban Hiärnes ungdomsälskade Fidelline var alltså Schefferus' dotter Margaretha, och hon var vid tiden för Urban Hiärnes ömma låga 13 år gammal, ett år äldre än Stratonice.

Ake Åkerström.

Ett litet fragment av en medeltida nidvisa.

I Arboga stads tänkebok 1, utgiven av Erik Noreen och Torsten Wennström, träffas början av en nidvisa från 1466 eller 1467, två rader, som kanske kunna hava intresse, då de mig veterligt utgöra det tidigaste belägget på en svensk nidvisa, riktad till enskild person. Sammanhanget är följande.

6 dec. 1466 blev bl. a. Eskil Unnason rådman i Arboga (s. 252). 28 jan. 1467 uppmanade »war stoll brodhîr eskil» borgaren i Strängnäs Marten Botwidsson att yttra sig om ett påstående, att Eskil skulle till Marten ha betalat 14 öre i saköre för ett får, som Eskil skulle oärligt ha tillägnat sig på »huwuskær», och Marten gick ed på att han aldrig uppburit något av Eskil för en sådan oärlighet och att han i sin tid »aldrik viste ellîr hørde» någon sådan oärlighet om Eskil (s. 256).⁴

16 mars 1467 vittnade Olaf Brand och Olaf Mikelsson Finne edligen vid rådstuvurätten, att Jon Slæth satt inne hos Pedhir i Oppeby »oc qwadh ena viso om eskil oc qwadh saa

*for een radman af arboga i aar
til huwuskær ath sticela faar»* (s. 260).⁵

20 april 1467 intygade Magnus Ålænninge, att Eskil förde två får från Arboga till »huwuskær» och Magnus ett får, vidare att Magnus märkte alla tre fåren med sin fars märke och slutligen förde dem alla från skäret och slaktade dem (s. 262).

11 maj 1467 blev Jon Slæth saker till 80 mark för nidvisan, som han sjöng om Eskil, men slapp undan med 6 mark (s. 263).

Det hade onekligen varit önskvärt, att något mer än de stackars två begynnelse-raderna hade bevarats av den fatala visan.

Gottfrid Kallstenius †.

Beppo-porträtt.

Såväl C. Eichhorn i den levnadsteckning, varmed han försåg sin upplaga 1867 av Gustaf Lorenz Sommelius' *Samlade Dikter*, som Cecilia Bååth-Holmberg i sin Sommelius-studie i *Frihetens Sångarätt*, 1889, ha betygat, att det inte existerar något porträtt av Gustaf Lorenz Sommelius (Beppo). Eichhorn säger: »Ingen bild har åt eftervärlden bevarat minnet av skaldens utseende.» Och fru Bååth-Holmberg skriver: »Av Gustaf Sommelius finns ingen bild — Endast genom den muntliga berättelsen vet man, hur denne märklige man såg

¹ Se t. ex. Elgenstierna, *Den introducerade svenska adelns ättartavlor*, 5, Sthlm 1930, s. 69.

² Om denna märklige man se t. ex. hans levnadsbeskrivning *Joannis Schefferi Argentoratensis vita* (utg. av H. Schück i Program, Uppsala universitet, 1915).

³ Om hennes två tidigare äktenskap se *Personhistorisk Tidskrift* 1926, s. 73.

⁴ Platsen »hw(w)uskær» kan inte gärna beteckna den bekanta fyrplatsen i Östersjön *Huvudskär* utan betecknar väl någon holme i Mälaren, som använts till färbete.

⁵ Här kursiverat och delat på versrader.